

Beoordelingskader principiële verplichting voor openstelling van schoolinfrastructuur

1. Inleiding

Veel scholen stellen vandaag al hun infrastructuur open, dit is een goede zaak voor de samenleving. Met het decreet over open scholen wil de Vlaamse Regering het buitenschools gebruik van schoolgebouwen nog verder verhogen en daarmee tegemoetkomen aan een reële nood aan ruimte voor verenigingen en organisaties.

Het decreet bevat het kader van de principiële openstelling van schoolinfrastructuur en maakt deel uit van het goedgekeurde Masterplan Scholenbouw 2.0. Door demografische ontwikkelingen en de beperkte ruimte in Vlaanderen en Brussel is er een groeiende nood en vraag naar beschikbare ruimte voor verenigingen, initiatieven van lokale besturen, organisaties en inwoners; maar ook de budgettaire context dwingt om de geïnvesteerde scholenbouwmiddelen zo efficiënt mogelijk in te zetten en zo goed mogelijk te laten renderen.

De openstelling wordt principieel verplicht voor de ruimten en gebouwonderdelen die zich in alle redelijkheid kunnen lenen tot openstelling na de schooluren en wordt opgenomen in een decretaal kader dat maximaal oog heeft voor de praktische haalbaarheid en de organisatorische gevolgen, waarbij er aandacht is voor de situaties waar de openstelling omwille van specifieke en gemotiveerde redenen niet mogelijk zou zijn.

Er wordt een vrijheid gelaten aan de onderwijsinstelling om te beslissen over de concrete invulling en de voorwaarden van de activiteiten die worden georganiseerd in het kader van de openstelling.

AGION beslist over het voldoen aan de openstelling van de schoolinfrastructuur of over het toestaan van de gevraagde afwijking aan de hand van een in overleg met het GO! opgesteld, gezamenlijk beoordelingskader.

Dit beoordelingskader bevat uitsluitend een geheel van praktische richtlijnen, welke zullen gebruikt worden voor het toetsen van subsidieaanvragen en infrastructuurprojecten aan de vereiste van openstelling cf. het decreet over open scholen.

Dit beoordelingskader kan onderhevig zijn aan wijzigingen en zal stelselmatig door AGION in overleg met het GO! worden bijgesteld.

2. Algemeen

Enkel de onderwijsinstellingen, internaten en de centra voor leerlingenbegeleiding die:

- a. beantwoorden aan de criteria van een rationalisatie- en programmatieplan dat de voorwaarden vastlegt enerzijds voor het voortbestaan of de betoelaging van bestaande centra, instellingen, afdelingen of andere onderverdelingen, en anderzijds de oprichting of opname in de toelageregeling van nieuwe centra, instellingen, afdelingen of andere onderverdelingen;
- b. waarvan de behoefte aan nieuwbouw of uitbreiding is aangetoond door het niet beschikbaar zijn binnen een bepaalde gebiedsomschrijving van bestaande gebouwen of voorzieningen die geheel of gedeeltelijk op kosten van de Vlaamse Gemeenschap zijn opgericht;

kunnen beroep doen op de door de Vlaamse Gemeenschap aan het GO! of aan AGION toegekende investeringsmiddelen, voor de werken die beantwoorden aan de vastgestelde fysische en financiële normen in het Normenbesluit.¹

Ingevolge het decreet over open scholen wordt een bijkomende voorwaarde gesteld. De instellingen voor gewoon en buitengewoon basis- en secundair onderwijs, de instellingen voor het deeltijds kunstonderwijs en de instellingen voor het volwassenenonderwijs kunnen alleen een beroep doen op de investeringsmiddelen van AGION en het GO! voor de aankoop, nieuwbouw van schoolinfrastructuur en voor renovatie groter dan 400m² van schoolinfrastructuur, als die schoolinfrastructuur wordt opengesteld voor derden conform het decreet over open scholen.²

Wanneer blijkt dat de openstelling niet of tijdelijk niet mogelijk is, is een tijdelijke of permanente afwijking mogelijk.

Naast de bestaande algemene voorwaarden om beroep te kunnen doen op investeringsmiddelen, wordt bij het indienen van een subsidieaanvraag onderstaande informatie opgevraagd wanneer aan de toepassingsvoorwaarden van het decreet over open scholen voldaan is:

- een afdoende onderbouwde motivering waaruit de voorgenomen openstelling van de schoolinfrastructuur blijkt;
- of
- een onderbouwde vraag voor een permanente of tijdelijke afwijking.

De onderwijsinstelling beslist in het licht van haar onderwijsvisie, de specifieke lokale behoefte en de geografisch context over de concrete invulling en de voorwaarden van de activiteiten die worden georganiseerd in het kader van de openstelling van de betreffende schoolinfrastructuur. De finale beslissing ligt dus steeds bij de aanvrager zelf.

Er kan tijdelijk of permanent afgeweken worden van de principiële verplichting tot openstelling als kan worden aangetoond dat openstelling onmogelijk is omwille van objectieve factoren.

3. Beoordeling

Wanneer een dossier op de wachtlijst aan de beurt komt voor behandeling en goedkeuring wordt een actualisatie van de aanvraag opgevraagd. De gegevens m.b.t. openstelling van de schoolinfrastructuur dienen hier aangeleverd te worden.

a. Eerste check: toepassingsgebied decreet over open scholen

Aan de hand van volgende vragen wordt nagegaan of de aanvraag onderworpen is aan de bepalingen van het decreet over open scholen, nl. op wie en wanneer dit decreet van toepassing is.

¹ Art. 13 wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgevingen besluit van de Vlaamse Regering van 5 oktober 2007 houdende vaststelling van de regels die de behoefte aan nieuwbouw of uitbreiding bepalen en van de fysische en financiële normen voor de schoolgebouwen, internaten en centra voor leerlingenbegeleiding.

² Art. 3 Decreet over Open Scholen.

➤ **Behoort de onderwijsinstelling tot één van de volgende onderwijsniveaus:**

- gewoon basis- en secundair onderwijs of
- buitengewoon basis- en secundair onderwijs of
- deeltijds kunstonderwijs of
- volwassenenonderwijs

NEEN → decreet niet van toepassing

JA → volgende vraag

➤ **Gaat het om een aanvraag voor reguliere subsidies?**

- onder reguliere subsidiëring: de klassieke wijze waarop de inrichtende macht in het gesubsidieerd onderwijs beroep kan doen op de financiële middelen voor investeringen in schoolinfrastructuur conform de geldende onderwijsregelgeving.

NEEN → decreet niet van toepassing

JA → volgende vraag

➤ **Heeft de aanvraag betrekking op:**

- een aankoop
- een nieuwbouw
- een renovatie groter dan 400m² van schoolinfrastructuur
Dit wordt beoordeeld op de locatie van de werken, welke gekoppeld is aan een dossier.

NEEN → decreet niet van toepassing

JA → volgende vraag

➤ **Werd de aanvraag ingediend na de inwerkingtreding van het decreet?**

JA → de aanvraag valt onder het toepassingsgebied van het decreet over open scholen

NEEN → volgende vraag

➤ **Wordt de beslissing (= principeakkoord AGION) door de raad van bestuur genomen binnen het jaar na de inwerkingtreding van het decreet?**

Temporeel toepassingsgebied: Decreet is van toepassing op de subsidieaanvragen die vanaf een jaar na de inwerkingtreding van het decreet in aanmerking komen voor een beslissing.

Aanvragen die reeds werden ingediend voorafgaandelijk de inwerkingtreding van het decreet en welk in aanmerking komen voor een beslissing van de raad van bestuur zullen door deze bepaling ook onderworpen worden aan de beoogde openstelling van de schoolinfrastructuur voor derden. Aanvragen die binnen het jaar na de inwerkingtreding van het decreet aan bod komen voor goedkeuring vallen niet onder het toepassingsgebied. De bepaling zorgt ervoor dat voor de aanvragen die werden ingeschreven op de wachtlijst maar nog niet binnen het jaar aan

bod komen, er de tijd gegeven wordt aan schoolbesturen om hun ingediende subsidieaanvragen bij actualisatie aan te passen.

Datum inwerkingtreding decreet (drie maanden na bekendmaking in Belgisch Staatsblad): 1 maart 2024.

JA → de aanvraag valt niet onder het toepassingsgebied van het decreet over open scholen

NEEN → de aanvraag valt onder het toepassingsgebied van het decreet over open scholen (= de beslissing van de raad van bestuur wordt genomen meer dan één jaar na de inwerkingtreding)

b. Tweede check: ontvankelijkheidstoetsing van de subsidieaanvraag

De administratie controleert het dossier op volledigheid.

Aan de hand van een aantal vragen wordt nagegaan of de bepalingen van het decreet over open scholen zijn nageleefd en de subsidieaanvraag ontvankelijk is.

➤ **Bevat de subsidieaanvraag een van de volgende elementen:**

- Een afdoende onderbouwde motivering waaruit de voorgenomen openstelling van de schoolinfrastructuur blijkt;
- Een onderbouwde vraag voor een permanente of tijdelijke afwijking.

NEEN → de aanvraag is onvolledig. Verzoeken om ontbrekende stukken.

JA → volgende vraag

➤ **Blijkt uit de afdoende onderbouwde motivering of de onderbouwde vraag voor afwijking dat de beslissing werd genomen rekening houdende met:**

- De onderwijsvisie van de onderwijsinstelling
- De specifieke lokale behoefte
- De geografische context

Check op de aanwezigheid van deze elementen (niet cumulatief) in de motivering of vraag tot afwijking.

NEEN → onvoldoende. Verzoeken om bijkomende informatie, documenten of verduidelijkingen.

JA → volgende stap: checken van de elementen die minstens aanwezig dienen te zijn, naargelang motivering of vraag tot afwijking.

➤ **Bevat de onderbouwde motivering minstens:**

1° de beschrijving van de delen van de schoolinfrastructuur die worden opengesteld;

2° de voorgenomen derden die de schoolinfrastructuur zullen gebruiken;

3° een verslag van de consultatie van het lokale bestuur inzake de realisatie van een openstelling van de betreffende schoolinfrastructuur. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad treedt de Vlaamse Gemeenschapscommissie op als Vlaams lokaal bestuur;

4° een engagementsverklaring om derden de opengestelde schoolinfrastructuur te laten gebruiken.

NEEN → Verzoeken om bijkomende informatie, documenten of verduidelijkingen.

JA → Naar de derde check: inhoudelijke beoordeling

➤ **Bevat de onderbouwde vraag voor tijdelijke of permanente afwijking minstens:**

1° een analyse van objectieve factoren die de volstrekte onmogelijkheid impliceren om een deel van de schoolinfrastructuur open te stellen of een bewijs van de acties die de inrichtende macht heeft ondernomen om invulling te geven aan de openstelling van de schoolinfrastructuur;

2° een verslag van de consultatie van het lokale bestuur inzake de realisatie van een openstelling van de betreffende schoolinfrastructuur. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad treedt de Vlaamse Gemeenschapscommissie op als Vlaams lokaal bestuur.

NEEN → Verzoeken om bijkomende informatie, documenten of verduidelijkingen.

JA → Naar de derde check: inhoudelijke beoordeling.

c. Derde check: inhoudelijke beoordeling van de vereiste minimale elementen

De onderbouwde motivering

De onderbouwde motivering dient minstens vier elementen te bevatten. Elk van deze dient inhoudelijk beoordeeld te worden.

Deze elementen helpen de inrichtende macht in het onderbouwen van de aanvraag en de objectivering van diverse relevante aandachtspunten en zorgen ervoor dat een goed voorbereid en doordacht voortraject wordt doorlopen door een inrichtende macht. Het realiseren van een toekomstig schoolgebouw is immers een belangrijk ingrijpend initiatief dat maatschappelijk en budgettair belangrijk is, zowel voor de inrichtende macht, als voor de overheid.

Per vereist element geven we een aantal praktische richtlijnen mee die de beoordeling kunnen ondersteunen. Deze richtlijnen zijn niet verplicht en niet limitatief.

1° de beschrijving van de delen van de schoolinfrastructuur die worden opengesteld

- Bevat de motivering een beschrijving van de delen van de schoolinfrastructuur waarvoor de subsidie wordt aangevraagd die worden opengesteld?
- Gaat het om delen van de infrastructuur die het voorwerp is van de aanvraag en dus niet van andere infrastructuur van dezelfde inrichtende macht?
- Zijn de delen aangeduid op de plannen die cf. de vereisten van de procedure bij AGION ingediend dienen te worden?
- Gaat het hier om reeds bestaande delen of delen die worden gerealiseerd binnen het bouwprogramma?
- Is de schoolinfrastructuur die zal worden opengesteld bereikbaar voor het brede publiek?

- Welke technische maatregelen worden er genomen om gedeeld gebruik mogelijk te maken?(Denk hierbij aan beveiliging, circulatie, brandveiligheid, sanitair,...)
- Lenen deze delen zich tot de activiteiten van de voorgenomen derden?
- Is de functie overdag te combineren met openstelling na de schooluren? Hoe worden deze delen gebruikt tijdens de schooluren?

2° de voorgenomen derden die de schoolinfrastructuur zullen gebruiken

- Bevat de motivering een overzicht van de voorgenomen derden?
- Worden deze voorgenomen derden geïdentificeerd?
- Zijn het effectief bestaande derden? Te checken via KBO – opzoeking op ondernemingsnummer.
- Waar zijn deze derden geografisch gesitueerd ten opzichte van de schoolinfrastructuur?
- Wat is de activiteit van deze derden?
- Is er een behoefte van deze derde aan infrastructuur?
- Heeft de inrichtende macht zicht op de vragen/noden van derden?

3° een verslag van de consultatie van het lokale bestuur inzake de realisatie van een openstelling van de betreffende schoolinfrastructuur. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad treedt de Vlaamse Gemeenschapscommissie op als Vlaams lokaal bestuur

- Bevat de motivering een verslag van de consultatie van het lokale bestuur?
- Wie is het bevoegde lokale bestuur?
- Op welke wijze werd dit bestuur geconsulteerd?
- Wanneer werd dit bestuur geconsulteerd?
- Wat is het resultaat van de consultatie?

4° een engagementsverklaring om derden de opengestelde schoolinfrastructuur te laten gebruiken

- Bevat de motivering een engagementsverklaring van de inrichtende macht?
- Is het inhoudelijke effectief een engagement om de infrastructuur te laten gebruiken door derden?
- Bevat het engagement een concrete invulling en de voorwaarden van de voorgenomen openstelling?

Wanneer niet voldaan is aan de voorwaarden van het decreet over open scholen, komt de aanvraag niet in aanmerking voor reguliere subsidies. Er wordt de mogelijkheid geboden om bijkomende documenten ter onderbouwing van de motivatie voor openstelling aan te leveren. Uitstel kan gemotiveerd aangevraagd worden voor een periode van 6 maanden, éénmaal te verlengen met een periode van 6 maanden.

De vraag voor tijdelijke of permanente afwijking

De onderbouwde vraag voor tijdelijke of permanente afwijking dient minstens twee elementen te bevatten. Elk van deze dient inhoudelijk beoordeeld te worden.

Er kan tijdelijk of permanent afgeweken worden van de principiële verplichting tot openstelling als kan worden aangetoond dat openstelling onmogelijk is omwille van objectieve factoren.

Per vereist element geven we een aantal praktische richtlijnen mee die de beoordeling kunnen ondersteunen. Deze richtlijnen zijn niet verplicht en niet limitatief.

1° een analyse van objectieve factoren die de volstrekte onmogelijkheid impliceren om een deel van de schoolinfrastructuur open te stellen of een bewijs van de acties die de inrichtende macht heeft ondernomen om invulling te geven aan de openstelling van de schoolinfrastructuur

- Welke objectieve factoren worden vermeld?
- Impliceren deze factoren een volstrekte onmogelijkheid?
- Welke acties heeft de inrichtende macht ondernomen?
- Wat is het resultaat van deze acties?
- Zijn de acties onvoldoende om een mogelijkheid te creëren?

Lijst van mogelijke objectieve factoren die een vraag tot afwijking kunnen verantwoorden (steeds per dossier te beoordelen – niet-limitatief):

- Renovatie > 400m² waarbij er uitsluitend werken zijn aan de gebouwschil, zijnde:
 - De gevel
 - Het dak
 - De onderbouw (de dragende systemen en gedeelten van gebouwen of andere constructies die zich ondergronds bevinden)
 - De funderingen
- Renovatie > 400m² enkel aan delen van het gebouw die zich in alle redelijkheid niet lenen tot openstelling, zoals bijvoorbeeld:
 - Technische lokalen
 - Stookplaats
 - Bergingen
 - Sanitair
 - Zolders en kelders waar geen gebruik voor onderwijs is
 - Bureau van de directeur
- Omgevingswerken als bodem- en grondwerken

De objectieve factoren die door de inrichtende macht worden opgenomen om hun vraag tot afwijking te motiveren, dienen steeds bewezen te worden aan de hand van afdoende bewijsstukken. Een loutere eenzijdige verklaring volstaat in bepaalde gevallen niet. De motivering dient steeds afdoende, juist en draagkrachtig te zijn.

2° een verslag van de consultatie van het lokale bestuur inzake de realisatie van een openstelling van de betreffende schoolinfrastructuur. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad treedt de Vlaamse Gemeenschapscommissie op als Vlaams lokaal bestuur.

- Bevat de vraag een verslag van de consultatie van het lokale bestuur?
- Wie is het bevoegde lokale bestuur?
- Op welke wijze werd dit bestuur geconsulteerd?
- Wanneer werd dit bestuur geconsulteerd?
- Wat is het resultaat van de consultatie?

Wanneer niet voldaan is aan de voorwaarden voor afwijking van het decreet over open scholen, komt de aanvraag niet in aanmerking voor reguliere subsidies. Er wordt de mogelijkheid geboden om

bijkomende documenten ter onderbouwing van de motivatie voor afwijking aan te leveren. Uitstel kan gemotiveerd aangevraagd worden voor een periode van 6 maanden, éénmaal te verlengen met een periode van 6 maanden.

d. Leidraad voor afwijkingskader

Gelijkenissen in objectieve factoren voor het toekennen van een (tijdelijke) afwijking worden gedocumenteerd. Een periodieke uitwisseling van ervaringen tussen GO! en AGION met betrekking tot deze beoordelingen zullen leiden tot een leidraad/afwijkingskader.

Als AGION een tijdelijke afwijking toestaat, bepaalt AGION **de voorwaarden**.

Enkele elementen die bij een akkoord tot tijdelijke afwijking eventueel kunnen opgelegd/gevoegd worden:

- de duur van de tijdelijke afwijking
- melding aan AGION indien er zich een wijziging voordoet in de objectieve factoren
- melding aan AGION van bijkomende acties die werden ondernomen
- door aanvaarding subsidies verbintenis tot naleven van de voorwaarden
- het recht van AGION om ter plaatse controle te doen uitoefenen op de aanwending van de toegekende gelden

e. Onontvankelijkheid van de subsidieaanvraag

De onderwijsinstellingen kunnen slechts beroep doen op de investeringsmiddelen van AGION en het GO! als de betreffende infrastructuur waarvoor de subsidie wordt aangevraagd wordt opengesteld voor derden volgens de bepalingen van het decreet over open scholen.

Wanneer bij het in behandeling nemen van de subsidieaanvraag, na het verlenen van een uitstel van 6 maanden, verlengbaar met nog eens 6 maanden, blijkt dat er niet voldaan is aan de voorwaarden van openstelling of afwijking, komt de aanvraag niet in aanmerking voor reguliere subsidies. De aanvraag is bijgevolg onontvankelijk.